II. évfolyam. Nyiregyháza, 1898. julius 28. 30. szám.

NYIREGYHÁZA.

Társadalmi hetilap. — Megjelenik minden csütörtökön.

Előfizetési ára:
Egész évre . . . . . 5 frt — kr.
Fél évre . . . . . 2 frt 50 kr.
Negyed évre . . . . . 1 frt 25 kr.

Felelős szerkesztő: Dr. Prok Gyula. Társ-szerkesztő: Sztempák Jenő.
Kiadó-tulajdonosok: a szerkesztők.

Hirdetéseket és előfizetéseket elfogad a kiadó-hivatal: Nyiregyházán, iskola-utcza 13-ik szám.
Egyes szám ára 10 krajczár.

Munkás-biztositás.

Nálunk Magyarországon fehér holló számba megy, ha specialis szocziál politikai; különösen pedig a munkás kérdéssel olyan ember is foglalkozik, legalább elméletben, a kit élethivatása nem merően a közgazdasági élet mezejére utal: és mig mindenütt a művelt nyugaton általános tényként ismerhetjük fel, hogy ily kérdésekkel, főkép pedig a munkások helyzetével a társadalom minden rétegében élénken érdeklődnek; addig nálunk csak elvétve akad egy-egy számot tevő harczos, a ki élethivatása mellett mellékesen kutató szellemének gondját ezekre a kérdésekre is kiterjeszti Csak épen az utóbbi időben tapasztalhatunk nálunk fokozottabb érdeklődést a társadalom minden árnyalatában a nyugatról áramlatszerűen felénk vonuló szocziál politikai problemák iránt.

Ezek között nem utolsó helyen áll a munkások helyzete. A munkás védelem és munkás biztositás ügye nyugaton már dominálja a törvényhozásokat, nálunk azonban a társadalom érdeklődése is a törvényhozásunkkal együtt a kezdet legelején van. Eddigelé ebben az irányban egyetlen egy lépést tett a magyar törvényhozás. Megalkotta 1891. évi XIV. törvényczikket az ipari és gyári alkalmazottaknak betegség esetén való segélyezéséről, a mit már különben 1884. évi XIV. törvényczikk 142. §. is kilátásba helyezett. Azóta nem történt semmi, bár az 1891. évi XIV. törvényczikk 10. §. a munkásoknak balesetek esetére való biztositásáról külön törvényt igért.

Azonban a betegsegélyezési törvény végrehajtása is annyi nehézséggel jár, s az eredmény, melyeket a lefolyt 5—6 év gyümölcsözött, oly kevéssé biztató, hogy a munkásoknak balesetek ellen való védelmének törvényhozási rendezése még sokáig fog magára váratni. Vajmi kevés az, a mít íly törvényhozási intézkedés nélkül maga a munkástartó osztály a munkásoknak balesetek elleni biztositására tesz és a jövőben tenni fog. Kétségtelen ugyan, hogy az önkéntes baleset biztositás némi fejlődést mutat. Számos gyáros és ipari-vállalkozó magától is rájön arra, miszerint a baleset elleni biztositás hasznos és humánus. Sok helyen az üzleti számla, de még több helyen a munkás keresete az, a melyet a biztositási járulék fizetése terhel. De mert különösen az ipari munkásokkal szemben hazánk zsenge gyári és kézi ipara az üzleti számlának ez ujabb teherrel való megrovását csak kivételesen birja el; másrészről a magyar munkások — ipari és mezőgazdaságiak egyaránt — kereseti viszonyai sokkal kedvezőtlenebbek, sem hogy a megélhetésre is alig elegendő munkásbér a biztositási-dijak levonhatását elbirhatná: ugyanazért nálunk az önkéntes biztositás nagyobb lendületet nem vett.

A mi pedig az állami rendezést illeti, azt leginkább az késlelteti, hogy a biztositási ügyben hozott törvényeknek végrehajtása mindenütt, a hol már ílyenek vannak, csaknem leküzdhetetlen akadályokba ütközik. — Mindaddig tehát a mig nyugaton a honnan nálunk a szocziál politika törvények a legtöbbször kritika nélkül átvéttetni szoktak, a végrehajtás körüli nehézségek el nem oszlattatnak, óvatosságból a törvényhozás óvakodni fog ezt a kérdést napirendre hozni.

Kérdés az, hogy valjon a viszonyok általánosságban véve megértek e már odáig, hogy a biztositási ügy

A „NYIREGYHÁZA" TARCZÁJA.

Nyári levél Budapestről.

— Melyben néhány nyári szórakozásokról következtetik el emlités. —

1898. julius hó.

Tisztelt Szerkesztő úr!

A multkoriban néhány derék barátommal sétálván a Dunaparton, a Podmaniczky báró üdülő helyén, a hová a Váczi utcza közönsége jár estéli levegő-kúrára, arra gondoltunk, hogy mivel még csak esti ½12 óra van, fölmászunk a Gellért-hegyre. Jól van, fölmászunk. De mégse. — Nem találtuk elég merésznek az ideát, már pedig a pesti blazirt ifjak csakis a bizarr gondolatokon tudnak élőskődni.

Magam az elejtett terv helyett arra gondoltam, hogy irok egy „nyári levelet." Pompás, ez elég merész gondolat, levelet irni ilyenkor, mikor minden fővárosi bennszülött vidékre szökik. Irni a hévtől olvadozó aszfaltról, a hivatalok andalitóan enyhe legéről, a felöntözött utczák gőzölgéséről . . .

Ah, hát ilyenkor is vannak emberek Pesten?

Vannak. Az igaz, hogy az első emeleti lakások ablakai nagyobbrészt állandó éjszakát rendeznek és be vannak csukva. — Ha pedig itt-ott az erkélyen kényelmesen terpeszkedő női alakot látnak, az valószinűleg az üdülő szakácsnő és a ki a zongorát veri kegyetlenül, az okvetlenül a studirozó szobalány. A „nagyságos úr" és a „nagyságos asszony" rendesen együtt utaznak egészen a vasuti állomásig, akkor az egyik éjszak, a másik dél felé veszi az utját.

Milyen pompás gondolat volt is az az orvosoktól speciálistává lenni, mindenkinek akadhat egy-egy speciális betegsége és nem kénytelen a feleségével egy fürdőbe utazni.

Nem is képzelhetni pompásabb szórakozást, mikor a tavasz kezd már kissé türhetetlen meleg lenni, mint hogy mindenki keres magának egy alkalmas betegséget és ennek megfelelő speciális fürdőt.

Erre következik aztán a modern kor édes szabadságharcza, melyet három-négy heti szabadidőért vívunk. Ez a harcz gyakran változik át három-négy heti fegyverszünetté.

A szabadságolásnak ugyanis ket fő fajtája van: egyiket a hivatalban kapjuk, másikat a feleség engedélyezi. Nehéz dolog ez! Mint hivatalnok — vagy bármilyen néven nevezett szolgája a társadalomnak — nem távozhatik, mert nincs helyettese, mint férj nem távozhatik, mert félő, hogy lesz helyettese, ámbár ez a „fegyverszünettel" nincsen ellentétben.

Azután meg a hivatalfő szűkön, az asszony drágán méri a szabadságot. A hazugság mint ingyen való dolog, számitáson kivül helyeztetik és gyakran használtatik.

A hivatalnok például sápadt arczczal állit be a főnökhöz és kissé restelkedve, de nem okvetlenül stentori hangon igy kezdi:

— Kérem, főnök úr, a feleségem . . .

Aztán otthon, gondtól összeráczolt homlokkal lehangoltan, igy:

— Kérlek, kedves feleségem, a főnök úr . . .

A főnök úr válasza:

— Beteg, tudom. Kronikus bélkatarrhusa van, vagy ideges. Kérem válassza ezeket a bajokat, jól esik a fülemnek, hozzá vannak szokva.

Itt következik egy kis szigoru prédikáczió és a szabadság engedélyezése, otthon pedig előbb a szabadság megadása, aztán egy kis szigoru prédikáczió.

Mielőtt azonban elutaznék, úgy eszközli, hogy véletlenül minden ismerősével talalkozik és végig kérdi:

— Mikor utazik? Hova utazik? Mennyi időre utazik? Milyen boldog vagyok, én holnap megyek (mondjuk) Rajetzfürdőre. De bocsásson meg, sietnem kell, képzelje, hat hétre megyek. — Isten önnel! És ön nem utazik?

De hát mindig a férjnek kell elutaznia? Nem. Tegyük fel udvariasság kedvéért először, hogy az asszony távozik. Mi történik itthon a férjjel?

Minden pesti bajuszos fő között az a legveszedelmesebb, a mely ilyenkor

a Somossyba jár.

A Somossy orfeum ezen a téren első kultur intézete Budapestnek. Ugyanaz nálunk, a mi Bécsben a Ronacher, annál is inkább, mert a műsora is nagyrészt onnan van betelepitve. Csak legujabban jött divatba, hogy Karlstheater szinészei is megszerencséltetnek,

rendezése égető kérdéssé váljon? Vannak iparágak, a melyek elodázhatatlanná teszik a baleset elleni biztosítás gyors megoldását. Ilyen p. o. a bányászati, épitő iparág és a gyári termelés nehány vállfaja. Van aztán egy második osztálya a munkásoknak, a kiknél a baleset elleni biztositás szüksége nem folytonos, de esetenkénti. Ez utóbbi osztályt a gyakorlati életben mindenütt láthatjuk. Legalább egyelőre ebben a keretben minden esetre sürgős a biztositás törvényhozási rendezése, mig a kereteknek a kiterjesztésére ellehet várni a nyugati államok törvényhozásainak idevonatkozóan megfelelő és könnyen végrehajtható alkotásaira.

Különösen a két első sorban emlitett iparágnál már most beállott annak az ideje, hogy a munkásoknak baleset elleni biztositása ne várja be a tünődő törvényhozás intézkedéseit, hanem a biztositás létesitése kisebb-nagyobb érdekkörök szerint valósitassék meg.

Sőt talán magának a biztositási ügynek legalább kezdetben áll érdekében, hogy magán uton vezettessék be. Az állami rendezés bürokratikus formája a lényeget rendszerint agyon üti. Tapasztalhatjuk ezt országszerte a betegsegélyző pénztárak szervezésénél, a hol a törvény szerinti berendezés minden jövedelmet az adminisztrációval emészteti fól, s a beteg munkásnak ritkán jut valami: ellenben egyes érdekkörök által szervezett betegsegélyző-pénztárak hivatásuk teljes betöltése mellett még pénztári tőke gyarapodást is felmutatni tudnak,

Valószinűleg igy fog történni a munkásoknak balesetek elleni biztositásánál is, ha az a betegsegélyző pénztárak kaptafája szerint fog szerveztetni.

Közügyek.

— **Szabolcsvármegye közigazgatási bizottsága** augusztus havi rendes ülését augusztus hó 17-ik napján fogja megtartani.

— **Uj állások a vármegyén.** A Szabolcsvármegyénél ujonnan rendszeresitett állásokra a pályázatra kitüzött határidő leteltéig 18 pályázati kérvény érkezett be, és pedig az aljegyzői állásra 6, a szolgabirói állásra 3, az irnoki állásra 9. Az uj jegyzői és szolgabirói állások csak az október 11-iki őszi rendes közgyűlésen fognak betöltetni.

—

Közgyűlés a városnál.

Nyiregyháza város képviselőtestülete kedden délután rendkivüli közgyűlést tartott, melynek fő tárgyát a pazonyi ut északi felének csatornával és kőburkolattal való ellátása, illetve az ezen munkálatokra megtartott árlejtés eredménye képezte.

A tárgysorozat sorrendjében azonban első tárgy Szabolcsvármegye alispánjának azon kérelme volt, amely az épülő vármegyei közkórház részére átengedett kállói-utczai 10 holdnyi telek mentén még fentmaradt 958 □ölnyi rész ingyenes átengedését kérte a várostól. A közgyűlés a meghallgatott szakosztályok javaslatához képest a kért területet átengedni elvben hajlandónak nyilatkozott ugyan, de oly feltétellel, hogy a telek mentén elvonuló nyilt árkot a vármegye köteles legyen fedett csatornává átalakitani. Ingatlan elidegenitéséről lévén szó, érdemleges határozat ez ügyben hozható nem volt.

Következett az ipartestület ismeretes kölcsönfelvételi ügye, amelyben az ipartestület bemutatott évi számadásai alapján a város a kölcsönből 10,000 frt erejéig a jótállási záradékot a kötelezvényre reávezettetni rendelte, a testületet azonban komolyan figyelmeztette, hogy máskor költségvetéseit reálisabb alapokon állitsa össze és zárszámadásait a városnak évenként mutassa be.

Ezek után került sorra a pazonyi-utcza kikövezésének és csatornázásának kérdése. A megtartott zárt ajánlati versenynél hat ajánlat érkezett be. Kettő az összes munkálatokra, kettő csak a csatorna, kettő pedig csak a kövezési munkálatokra. A csatornázásra *Hönsch Vilmos* miskolczi cementtechnikus ajánlata volt a legolcsóbb. Ezt ajánlotta a tanács is s ezt fogadta el egyhangulag a közgyűlés is. A kövezési munkálatoknál azonban már hosszabb és zajos vitát idézett elő azon körülmény, hogy a legolcsóbb ajánlatot tevő Bánszky András az árlejtési feltételektől eltérőleg nem egységárak szerint, hanem általányösszegben tett ajánlatot. Ajánlatát ugyan irásbeli nyilatkozattal odamagyarázta, hogy ha többlet munka lesz a vállalatnál, akkor azt ajánlata arányában 24.1% engedménynyel készitendi el, ha azonban kevesebbet kellene készitenie, akkor ragaszkodik a 3998 frt általányösszeghez. Ilyen körülmények között a tanács az ő ajánlatát mellőzni javasolta. — A kifejlett hosszabb s kissé kiélesedett vita folyamán a felszólalók egyrésze Bánszky ajánlatát kivánta elfogadni, másrészük pedig mint szabálytalant nem fogadta el, de mert abból nyilvánvalónak látszott, hogy a város érdekeinek az utána következő ajánlatok nem felelnek meg, az egész árlejtés eredményét sem fogadtak el, hanem uj árlejtést kivántak tartani.

A szónoklatok kimerülte után szavazással döntöttek. — A tanács javaslata mellett álloltak fel legkevesebben. Utána a másik két vélemény kerülvén szavazás alá, mindkettő mellett 20—20 képviseleti tag állott fel s igy az elnök döntésére maradt az ügy, aki is a Bánszky ajánlata mellett nyilatkozott.

Ezekkel kapcsolatban névszerinti szavazással egyhangulag elfogadták a polgármester azon inditványát, hogy a szükséges költségek fedezésére a vármegye heverő pénzeiből kérjen kölcsönt a város 4½%-os kamatra.

A többi tárgyak gyorsabb tempóban intéződtek el.

Az ujteleki koresmaépület anyagának az evang. egyház részére iskolai czélokra történt eladását tudomásul vették. Elfogadták

---

azonban épenséggel nem emelik előttünk Bécs művészi niveauját. Szeged város, mikor néhány héttel ezelőtt örökre becsukta az orfeumát, bizonyitvánt állitott ki nemcsak arról, hogy az orfeum nálunk meg nem honosodott német intézmény, hanem arról is, hogy jelen alakjában nem is lesz magyar soha. A napokban hallottam azonban egy igen életre való eszmét hangoztatni. — Azt igazolták, hogy a megbukott Orosz-Caprice helyén Heltay Jenő fog magyar orfeumot igazgatni. Nagyon helyes volna, Heltai erre született s remélhetnők, hogy nem irna többé lyrai verseket.

A Somossyról mondják, hogy aranybánya és mindig bukni készül; minden sikkasztó bankhivatalnok és minden henczegni óhajtó önkéntes itt veri el a bank, vagy a papa pénzét és mégis örökösen árverelik. — Egyszóval a Somossy-intézet maga egy nagy rejtély, már csak azért is, mert a chambre separéei elég herczig kis rejtélyek.

A férj nyáron idejár vigasztalódni a felesége hiányában. Ebben a nehéz munkában rendesen segit neki valaki. Mert nem minden férj kötelezhető arra, hogy a feleségén kivül mást ne szeressen, a Somossy pedig pompás hely arra, hogy ezzel a „mással" nyilvánosan és mégis titokban mulasson.

Tehát a publikum ilyenkor előkelő szalmaözvegyekből áll; az igazi özvegyeket csak a nők képviselik.

A búsuló szalmaözvegy aztán beül egy páholy legsötétebb sarkába azzal, a kivel egész év alatt titkon ült sötét sarkakban.

Nem hagyják ám nyugodni a körös-körül ólálkodó pinczérek, a kik kitünő lélektani jártassággal azonnal tisztába vannak minden helyzettel, még ha a helyzet piszkos is és konfidensül szivesek, jobban mondva szivesen konfidensek.

Egy kis tanulmányutat ajánlanak, mely tanulmányut a japáni vagy a rokkoko shambre séparéba vezet, a hol nagyon háboritlanul lehet a japáni berendezés különösségeit, a rokkoko styl édes hamisságait, vagy a piros lámpaernyő alól előbúvó vörös szin fényhatásait tanulmányozni.

Különben mit nyujtana az orfeum. Mutogatnak holmi betanitott kutyákat és betanitott lányokat.

Utolsó ottlétemkor valami kis-orosz énekesnő lépett fól. Azt a megjegyzést tette rá egy szellemes barátom (amilyen szellemes barát mindig van raktáron):

— Ez a lány nem *kis-oroszul*, hanem *nagyon rosszul* énekel.

No erre jó is lesz távozni a Somossyból, szolid ember ilyenkor kisétál

Ős-Budavárába,

megnézni, hogy mi ujság? Rendesen nem talál semmit, ez a körülmény azonban nem ujság előtte.

Ős-Budavára ép olyan, mint a Somossy, a Somossy pedig sokban hasonlit Ős-Budavárához. Erkölcstelen és unalmas. Hogyan? Hát ez összeférhet: erkölcstelen és unalmas? Hiszen mindig az erkölcstelent keressük, hogy az unalmat üzzük. S vajjon romlott izlés-e, ha valaki már az erkölcstelent is unalmasnak találja, kimerültség, blazirtság-e, vagy éppen megforditva, egészséges izlés?

Erről elmélkedvén, megvénült Budavárról benyomásaim nem maradtak. Csak annyit láttam, hogy mennyi tisztességes, becsületes férj volt ott egy rakáson, a kik holnap epekedő levelket fognak küldeni Balaton-Füredre, vagy Siófokra s — a boritékot időkimélés czéljából megiratják a gyakornokkal.

Csakugyan a házaselet boldogságának sikkasztói számára olyan jó hely a Somossy vagy Ős Budavára, akárcsak . . . (Amerika legujabban kimenvén a divatból) Afrika.

A legjámborabb „Adám"-ok ilyenkor a nyári szinházakba járnak.

Ezek kétségtelenül boldog emberek. — Először is, mert nincsenek kimerülve a mult szezontól. Másodszor, mert elutazás nélkül is élveznek a fővárosban egy kis „vidéket". Azután meg roppant szerény szinházlátogatók, megelégszenek akár a Háromláb kapitánynyal vagy az Össze-vissza fogadóval is. A nyári szinművészet birodalmában igen patriarchális viszonyok uralkodnak.

A nyár elején történt. Egy barátom sorban végigjárta az ismerőseit és verbuvált:

— Ma este kinn légy a városligeti szinkörben.

— Mi lesz?

— Bejczi Györgynek az első föllépte.

— Ki az?

— Tudod, kérlek, pompás gyerek. Valahányszor elpityizáltunk Szombathelyt és ő elkezdett énekelni, mindig kicsordult a könny a szemünkből. Aztán addig beszéltünk szegény irnok fejének, mig elhatározta magát, hogy „föllép."

— Jó, kinn leszek.

Voltunk vagy huszan elhelyezkedve, ki a páholyban, ki a sorok között.

A czigánybáró „ment", mi meg kedélyesen diskurálgattunk. Hanem mikor elénekelte az első dalát Bejczi, egyszerre vihar

Stern Jenőnek azt az ajánlatát, hogy amelyben az általa megvásárolt szinházi berendezéseket a városnak felajánlotta azért az árért, amennyiért azokat ő megvásárolta. *Riszdorfer Erzsike* zeneakadémiai növendéknek havonként 20 frt segélyt szavaztak meg. *Mácsánszky Lajos* tanitó részére pedig a gyümölcstenyésztési tanfolyamon részvétele alkalmával felmerült kiadasaira 40 forintot s egyben megengedték, hogy a gyümölcstatenyésztésről a városháza valamelyik termében ingyenes oktatásokat tarthasson.

Némi vitát provokált még a gőzfürdő bérbeadásának kérdése, amelynél dr. Trajtler Soma orvosfőnök azt inditványozta, hogy bérbeadás helyett vegye a város házi kezelés alá. A közgyűlés a bérbeadás megkisérlése mellett döntött, kikötve azonban, hogy legalább 6 évre is felszerelések nélkül adassék bérbe.

A városi szegődvényesek részére julius és augusztus hónapokra 3—3 frt drágasági pótlékot szavaztak meg s végül a Morgenstern Zsigmond fia czég által egy reá vonatkozó közgyűlési határozat ellen beadott felebbezést a vármegyéhez felterjeszteni rendelték.

Azok a 2—3-szoros termések.

Ha meggondoljuk, hogy hazánkban a holdankénti átlagos terméshozam csakugyan felét, sőt néhol csak harmadát teszi ki annak, amit a nyugati államok némelyike felmutat, — senki sem fogja utópiának mondhatni ama törekvést, hogy holdankénti terméshozamunkat jelentékenyen fokozni akarjuk; — de sőt hazánk némely elhanyagoltabb részein a 2—3-szoros terméshozam elérésére való biztatás is jogosult és alappal birhat.

A kérdés csak az, mi által érhető el az ily jelentékeny emelése a terméshozamnak?

A nyugati államok, de sőt a mai hirnevesebb gazdaságaink példája eléggé igazolhatja, hogy az ily nagy terméshozamok észszerűen csakis okszerű gazdálkodás által fokozatosan és bizony csak lassan érhetők el.

Mi azonban — úgy látszik — egyszerre egy nagy ugrással, valóságos „salto mortalé"-val akarjuk e kecsegtető eredményt elérni . . . . és pedig a műtrágyák segélyével.

Legalább e feltevést látszik igazolni azon körülmény, hogy lépten-nyomon olvashatni már: 2—3-szoros termést érhetni el egy pár q. műtrágya alkalmazása által!

Vajjon lehetséges-e ez? és ha igen, éppen a műtragyával-e?

Igenis, lehetséges a műtrágyával is, ha ez, . . . ha az, . . . ha így, . . . ha úgy . . . stb. stb.

Mert a 2—3-szoros termések előállitása egy pár q. műtragyával nem oly egyszerű dolog, habár nem is lehetetlen.

Sok „ha", azaz: feltételhez van kötve!

Az igazi gazdák bőven tudják, hogy mik azok a feltételek s megfelelvén nekik, bizonyara czélt is érnek.

Nem igy a laikusok, vagy a dilettanskodó gazdák! Ezek 100 esetben 90-szer nem fogják velők a kivánt sikert elérni!

Miért?

Mert — hogy egy hasonlattal világitsam meg a dolgot — a műtrágya a közönséges trágyával szemben a talajra és növényre nézve az, ami az orvosság a rendes táplálékkal szemben az embernél.

Az orvosságból kevés is megteszi a hatást; de aztán igazi orvos legyen s jól alapitsa meg a diagnózist, hogy ha sikeres orvosságot akar előirni.

Ellenben a mindennapi táplálékot már a szakácsnék is elkészitik!

És itt hangsúlyozom, hogy valamint nincs két egyenlő ember, úgy nincs oly 2 birtok, mely mindenben egyenlő lenne! Amivel csak jelezni akarom, hogy a birtok berendezés és vezetésénél nincs sablon! Tessék az individiumot tanulmányozni előbb s aztán rendelni neki.

Ezen hasonlattal, úgy hiszem, eléggé megvilágitottam a dolgot. Mert nem vagyok ugyan ellensége a drága műtrágyák használatának sem ott, ahol indokolt, s ott, ahol tudnak velők bánni!

De valamint az ember egészségének fenntartásánál fontos dolognak tartom, hogy úgy táplálkozzék, miszerint orvosságra ne szoruljon, s csak akkor éljen a patikával, ha muszáj, — azonképpen a földtermő erejének fenntartásánál is a műtrágyát csak akkor használjuk, ha már a rendes eljárás nem használ.

És itt felvetem a kérdést vajjon odáig jutottunk-e mi már, hogy mulhatlanul szüksége van-e talajunknak a — hogy a felvett hasonlatnál maradjak — drága orvosságra, és nincs-e részére még elegendő jó és olcsó koszt a mi kamaránkban?

Azt hiszem, van még unos untig elég!

Ám lássuk csak!

Minden alaposan képezett gazda tudja, hogy a talaj termő erejét fenntartani, sőt emelni három dolog által lehet — és pedig:

1. a talaj megfelelő és jó megmunkálása által. Ez által ugyan nem hoztunk be talajunkba új növény-tápanyagokat, de az elmállási tényezők az ott levő, de a növények által még durvaságuk miatt felnem vehető tápanyagokat tették felhasználhatokká.

A nagyobb terméshozam biztositása czéljából tehát az első teendő: a talajnak jó és okszerű mivelése.

2. Egy megfelelő, helyes vetés forgó megállapitása által. E mellett már nemcsak az elmállási tényezők jönnek segitségünkre, hanem talajunkat nem élvén ki egyoldalulag, de sőt mélyebben gyökerező növények segélyével az altalajból, s a tarló- és levélmaradványok által a légből felvett tápanyagokkal is gyarapitjuk, javitjuk a leginkább használt fel talajt.

Ebből következik a második teendő:

Helyes és megfelelő, vetés forgó betartása.

3. Új anyagoknak a talajba való adása, azaz: a közönségesen ismert trágyázás által.

Es itt e pontnál érdemes tovább időzni!

Mi a trágya? Közönséges értelemben még ma is igen sok helyűtt csak az állatok ürülékének valamely alommal való keverékét nevezik trágyának. Nem is oly igen rég kezdték e trágyát kihordani a gazdák a szántókra; sok helyűtt még ma is tüzelőnek használják. A marhatrágya szántóföldre való kihordásának is a főindoka sok ideig inkább az volt hogy útban ne legyen.

Ma már — hála a haladásnak — általában megbecsülik és a szántókra hordják.

És már ez is nagy haladás!

— De hát csak a marhaürülék és alomkeverék adna a gazdának trágyát? Nem csak ez!

Mert — igazi, gazd. értelemben — trágya mind azon anyag, mely kellőleg kezelve s a szántókra hordva a növényeknek tápanyagul szolgál!

Tehát trágyát nyujthat a gazdaságban minden emberi és állati ürülék, — minden háztartási hulladék és sőpredék (csont, szőr, toll, vér, hús, tojáshéj, zöldség, hamu, lúg, szappanos viz, mosogató viz, elkopott vászon és posztóneműek, rosz csizma s egyébb bőrneműek, szoba-, konyha- és padlás-sőpredék stb. stb.) minden udvar közűli sőpredék (mész, vakolat, szalma, forgács, falevél, földrészek, sár stb.), s végre minden mezei dudva, gyom, avarfű, föld stb. Persze ezen anyagokat megfelelően kell tudni kezelni. Mert valamint az ember a búzát elkészittetlenül, s a kenyeret penészesen nem tartja jó eleségnek, — úgy a növény sem igen gyarapodhatik odadobott csonttól, szőrtől penészes trágyától stb.

Hazánk bármely részén is vizsgáljuk meg gazdaságainkat, mindenhol találunk még sok oly szerves (állati és növényi maradványok) és szervetlen (vakolat, mész, sár s egyébb megfelelő földnemekből álló) anyagokat melyek ma még szerteszét hevernek.

Tehát igen sok anyag kinálkozik még növénytápanyagul magokon a gazdaságokon belül is.

És vajjon ezeket már mind és mindenhol felhasználjuk?

Sajnos, annyira nem, hogy merem állitani, hogy hazánkban az itt felsorolt s kitűnő növénytápanyagot igérő anyagoknak oly tömege megy évente prédába, hogy ezek pénzértéke, — ha számitásunk alapjául a műtrágyák legalacsonyabb árát is vesszűk — oly sok millió frtot tenne ki, hogy ebből bátran ki kerülne Magyarország évi földadója!

(Folytatása következik.)

---

keletkezett a földszinten. Mi összeesküdtek orditoztunk:

Éljen Bejczi Gyuri! Éljen Bejczi!

Bejczi Gyuri köszönőleg pislogott egyetkettőt, meg is hajtotta magát es másnap szerződtetve volt.

Csak a nyári kritikus volt kétségbeesve.

Óh a nyári kritikus, milyen boldogságos egy foglalkozás! Hogy dédelgetik őt a direktortól kezdve a személyzet összes tagjai, a „kedélyes apát" sem vevé ki s a legvastagabb arany láncz sem tesz oly habituévé, mint ez a czim: nyári kritikus.

Aztán a nyári szinésznők nem is olyan bűszkék, szivesen elfogadják a meghivást barátságos vacsorára. Sőt Ős-Budavárába is hajlandók kifáradni, de csakis a kritikussal.

Hja, ezek a parnassus titkos lépcsői.

*

Ime a levelem vége felé járok s a második kérdésre még semmi felelet. Mi történik akkor, ha a férj utazik fürdőbe és a feleség marad itthon!

Bocsánatot kérek, én egész életemben „discrét gyerek" voltam, erre a kérdésre nem válaszolhatok.

Hogy mennyire hallgatok, azt abból láthatja, hogy be is fejezem a soraimat. Annál inkább, mert sietek üdvözölni a szomszédnőmet, a ki éppen most érkezett vissza a bicziklijén Siófokról.

A szomszédnőmet, a ki szőke mint vavalami báb, foglalkozására nézve pedig elvált asszony (tehát nem csak a nyári szezonra elvált). Itt lakik a 2. számu lakásban s ez előtt három nappal rándult le Siófokra egyedül. Hej, lesz holnap pletyka a házban, de mit tegyünk ebben a melegben?

Tehát sietek. Isten Önnel! **Z.**

Tanügy.

Értesités.

A nagykállói m. kir. áll. gimnáziumban a legközelebb bekövetkező 1898—99. tanév kezdetén a negyedik gimnáziális osztály is megnyilik és ezzel a reáliskolának gimnáziummá való átalakitása teljesen befejeztetett.

Midőn ezt Szabolcsvármegye nagyérdemű közönségének tudomására hozom, egyben nem hagyhatom felemlités nélkül azon örvendetes körülményt, hogy az iskola telkét és épületét az állam teljes tulajdonjoggal immár átvette, a telken nagyszerű tornacsarnokot épit, az épületet pedig a gimnáziumi oktatás követelményeinek megfelelően átalakitja.

Egy teljesen berendezett és felszerelt áll. algimnázium áll fenn tehát Szabolcsvármegye egykori székhelyén, hogy a megye ifju nemzedékének oktatását szolgálja és a megye kulturális érdekeit előmozditsa.

E gimnázium oldala mellett 11600 frt alaptőkével biró, szegény és jó előmenetelű tanulókat segélyező egyesület áll fenn, mely a jövő tanévben 500 frttal fogja a szegény

tanulókat segélyezni. Ezenkivül a Szabolcsmegyei takarékpénztár 360 frtot fog ugyancsak a jövő tanévben szegény tanulók segélyezésére adományozni.

A kik e segélyezésekben részesülni kivánnak, folyamodványaikat a segély-egylet elnökségéhez, illetőleg a Szabolcsmegyei takarékpénztár igazgatóságához f. é. augusztus hó 25-ig nyujtsák be.

A vidéken lakó tanulók a felvételre a gimnázium igazgatóságához czimzett levél utján, 3 frt beküldése mellett előzetesen is jelentkezhetnek.

Nagy-Kállóban, 1898. julius 20.

Schurina István,
gimn. igazgató s segély-egyleti elnök.

A „Bessenyei" kör közgyűlése.

A „Bessenyei" kör a folyó évi julius 23-án a vármegyeház nagytermében közgyűlés tartott a kör végleges szervezkedésehez szükséges intézkedések elhatározása czéljából.

A közgyűlést délelőtt az igazgatóválasztmány ülése előzte meg, amely előkészitette a közgyűlési tárgyakat.

Báró Feilitzsch Berthold elnök a közgyűlés megnyitása után bejelenti, hogy a belügyminiszter a kör alapszabályait minden változtatás nélkül jóváhagyta, s felhivja a közgyűlést, hogy az alapszabályokban meghatározott három szakválasztmányt egyenkint 1 taggal alakitsa meg.

Az első, vagyis az irodalmi és zenészeti szakválasztmánynak közfelkiáltással tagjai lettek: *Mikecz Dezső, Elek Emil, dr. Járossy Sándor, Dömötör György, dr. Vietórisz József, dr. Prok Gyula, dr. Hoffmann Mór, dr. Mezőssy Béla, Halasi János* és *Morauszky Ferencz.*

A második, vagyis a szinészeti szakválasztmány tagjaiul szintén egyhangulag megválasztattak: *Okolicsányi Géza, Munczhardt József, br. Feilitzsch Berthold, dr. Ferlicska Kálmán, dr. Konty Gyula, dr. Trajtler Soma, dr. Jósa András, Popp György, Groák Ödön* és *Kálnay Zoltán.*

A harmadik, vagyis a magyar nyelvet, a magyarosodást terjesztő, s a magyar nemzeti szellemet ápoló szakválasztmányba következők választattak be: *dr. Meskó László, Bleuer Lajos, dr. Flegmann Jenő, Bencs László, Somogyi Gyula, Kovács István, dr. Kovách Elek, Martinyi József, Sütő József* és *dr. Kállay Rudolf.*

A választás megejtése után elnök kijelenti, hogy a Bessenyei György emlékét megörökitő szobor leleplezési ünnepélye előreláthatóan október hó elején lesz. Ez alkalommal a körnek nemcsak életjelt kell adni magáról, de sőt az ünnepély egész rendezésében hivatásszerűen kell résztvennie kapcsolatosan a törvényhatósági közgyűléssel. Kiváló alkalom lesz ez a kör pályafutásának bevezetéséhez. A közgyűlés többek pártoló felszólalása után az ünnepélyen való részvételét elhatározza, s a kör által rendezendő ünnepély részleteinek meghatározása, s általában a kivitellel az igazgató választmányt bizza meg.

A leleplezési ünnepélylyel kapcsolatosan dr. *Jósa András* a vármegyei régiségtár lelkes megteremtője bejelenti, hogy a muzeum megnyitása is ez időre van tervezve. Ámde a muzeum berendezése még nincs befejezve, s azért kéri a közgyűlést, hogy a kör tagjai közül küldjön ki valakit, aki őt a végleges berendezésben támogatni fogja. A közgyűlés dr. Vietórisz Józsefet kéri fel, aki a megbizatását készséggel fogadta el. Egyuttal dr. Jósa inditványa a III-ik szakosztálylyal is közöltetik, hogy a saját hatáskörében a muzeum berendezésében dr. Jósát támogassa.

Mikecz János alispán hasonló inditványt tesz a vármegyei könyvtár berendezésére vonatkozóan. Az inditvány megfelelő intézkedés végett szintén a III-ik szakválasztmányhoz tétetett át.

Ezután a főtitkári állás betöltésére került a sor. Dr. Bartók Jenő, az alakuló közgyűlésen megválasztott főtitkár ugyanis állásáról lemondván, a főtitkári állás megüresedett. A közgyűlés egyhangulag dr. *Prok Gyula* eddigi segédtitkárral tölti be a főtitkári állást, mig helyébe dr. *Szesztay Zoltánt* választja meg, szintén egyhangulag.

Bejelenti továbbá az elnök, hogy Korniss Ferencz igazgató-választmányi tag a megválasztását személyi okokbol nem fogadta el. A közgyűlés helyére *Geduly Henrik* ág. ev. lelkészt választja be.

Egy kis eszthetikai vitára szolgáltatott alkalmat dr. Jósa András azon inditványa, melylyel állást foglalt a Bessenyei szobor részére kijelölt hely ellen, s azt a vármegyeház főbejáratával egy irányban óhajtaná elhelyezni. Felkéri a kört, hogy ez irányban inditson mozgalmat, mert hátrányosan érinti a szobor hatását és értékét, hogy a vármegyeház-tér egy félreeső zuga van részére kijelölve. A megindult vitában Mikecz János, Kovács István, dr. Kovách Elek vettek részt. A kör figyelemmel arra, hogy a szobrot alkotó művész maga jelölte meg a jelenlegi helyet, nem találja szükségét az inditványozott mozgalom meginditásának.

Ezzel a közgyűlés az elnök éltetése közben véget ért.

A Bessenyei szoborról.

Kállay András ur vármegyénk volt főispánja a következő sorok közzétételére kért fel bennünket:

A „Nyírvidék" mult vasárnapi számában olvastam dr. Jósa András megyei t. főorvosnak a Bessenyei szobor elhelyezésére vonatkozó nyilatkozatát, — ahoz a következő megjegyzést és nézetemet kivánom fűzni:

Az 1896. év őszén hivatalos és nem hivatalos körökben azon kérdés merülvén fel, hogy a Bessenyei szobor a vármegyeháza előtti kertnek, mely részén lenne felállitandó, — azon nézetemnek adtam kifejezést, — hogy az vagy a vármegyeháza főbejárata, vagy a Glück Ignátz-féle ház előtt lenne helyén.

Eldugva a szobor ez utóbbi helyen sem lenne, — ha ez csak a szobor talpazat felszinéig emelkedő bokrokkal vétetnék körül, de kétségtelen az, hogy a megyeháza főbejárata előtti elhelyezést illeti meg az elsőbbség, azonban nem szemben — t. i. arczczal, hanem háttal a megyeházának.

Kállay András.

Hirek.

— **Br. Feilitzsch Berthold** Szabolcsvármegye főispánja több napi tartózkodásra a torontálmegyei Beodra községbe utazott.

— **A polgármester szabadságon.** *Bencs László* Nyiregyháza város polgármestere négy heti szabadságat tegnap kezdte még. Távollétealatt a polgármesteri teendőkben Majerszky Béla főjegyző helyettesiti.

— **Áthelyezés.** Ő Felsége *Krasznay Sándor* szatmári járásbirósági albirónak saját kérelmére a kisvárdai kir. járásbirósághoz áthelyezését megengedte.

— **Kinevezés.** A pénzügyminiszter *Kelevényi Andor* gyöngyösi lakos bölcsészet-hallgatót, ideiglenes segéddijjast a helybeli p. ü. igazgatósághoz pénzügyőri számgyakornokká nevezte ki.

— **Katonai látogatás.** *Fabini Lajos,* a kassai cs. és kir. 6-ik hadtest parancsoka és kassai parancsnokló tábornok, valamint gróf *Auersperg* cs. és kir. dandárparancsnok tegnap délután a Miskolczról jövő vonattal a 10-ik huszárezred megszemlélése czéljából Nyiregyházára érkeztek.

— **Uj ev. ref. főgondnok.** A nyiregyházi ev. ref. egyháznál a Borbély Sándor lemondásával megüresedett főgondnoki állásra vasárnap délelőtt *Nagy Lajos* kir. járásbirót, a helybeli kir járásbiróság vezetőjét választották meg. Az uj főgondnok egyike társadalmi életünk legáltalánosabb tiszteletben és szeretetben részesülő tagjainak, kinek megválasztásával sokat nyert a lélekszámra nem nagy, de sok intelligens tagot számláló ev. ref. egyházközség is.

— **Dalestély.** A városi dalárda, mely f. hó 17-én tartott dalestély alkalmával fényesen igazolta, hogy nem csak ambitióval, de a legnagyobb kitartással és szorgalommal készül az aradi országos dalversenyre, elindulása előtt még egy dalestélyt rendez augusztus 7-én a Korona szálloda udvarkerti helyiségében. Valóban dicséretre méltó az a kiváló szorgalom, melylyel dalosaink az országos központ által támasztott minden nehézségeket, legyőzni s a versenyen teljes készültséggel megjelenni igyekszenek. A legközelebbi dalestélyen négy új darabot mutattak be — augusztus 7-én pedig ismét két uj darabot fognak énekelni. Meg is érdemlik derék dalosaink intelligens közönségünknek úgy erkölcsi, mint anyagi elismerését.

— **Nyugalomba vonuló szolgabiró.** *Elek Béla* a bogdányi járás szolgabirája, tb. főszolgabiró nyugdijaztatása iránti kérvényét a vármegye nyugdijválasztmányához beadta. Nyugdiját október 1-től kéri folyóvá tétetni.

— **A Bessenyei szobor-bizottság** a szobor leleplezésével járó ünnepségek módozatainak és részleteinek megállapitása czéljából a vármegyeháza kistermében e hó 30-án, szombaton ülést tart.

— **Halálozás.** *Reviczky Emil* debreczeni lakos, szabolcsmegyei nagybirtokos e hó 24-én 71 éves korában Debreczenben elhunyt. Haláláról a család a következő gyászjelentést adta ki: Reviczky József a maga és neje Pongrácz Irma grófnő, valamint Melánia, Tibor, József gyermekei nevében szomoru szivvel jelenti, hogy a szeretett jó testvér, sógor és nagybátya *revisnyei Reviczky Emil* folyó évi julius hó 24-én reggeli 8 órakor, két heti szenvedés és a haldoklók szentségeinek felvétele után, 71 éves korában csendesen az Urban elhunyt. A boldogult hűlt tetemeit folyó évi julius hó 26-án délután 5 órakor saját házából (Szent-Annautcza 18. sz.) a róm. kath. egyház szertartásai szerint, a boldog feltámadás reményében, a debreczeni róm. kath. temetőben levő családi sirboltba fogjuk elhelyezni. Az engesztelő szent miseáldozatot pedig 1898. julius 27-én reggel 10 órakor a debreczeni róm. kath. templomban be fogják mutatni. Az örök világosság fényeskedjék neki! Debreczen, 1898. julius 24.

— **A villamos vasutról.** Emlitettük annak idején, hogy a villamos vasutra vonatkozó szerződés feltételeinek tárgyalására kiküldött bizottság felhivta a „Részvénytársaság villamos és közlekedési vállalatok számára" czimű czéget, hogy az ujonnan átdolgozandó szerződés tervezetét julius végéig mutassa be és tegyen le 5000 frt biztositékot. A czég e felhivásnak eleget tett, az uj szerződés tervezetét már beadta s egyidejűleg az 5000 frt biztositékot letette. Az uj szerződéstervezet szerint az engedély idő tartama az 1960. évi december 31-ig terjedne s ugyanezen időpontig volna kiterjesztendő a világitási szerződés is. Ezzel szemben a czég a bizottság által kivánt kisebb módositásokat is elfogadván, a következő engedményeket hajlandó megadni: a világitásnál a magánosok által fogyasztott áram árát 10%-al már most leszállitja, tehát hektowattonként 5 krról 4.5 krra; sőt ha a vállalat tisztajövedelme a 6%-ot eléri, ismét 10% árleszállitást enged, vagyis leszáll hektowattonként 4 krra s ezenfelül a vállalat tisztajövedelmében részesiti a várost olyképen, hogy 6—8% tisztajövedelemnél ezen 6%-on felüli tisztajövedelem 15 %-a, a 8 %-on felüli tisztajövedelem 20%-a, s a 10%-on felüli tisztajövedelem 30%-a fogja a várost illet-

ni. A menetdíjak a következő: két osztály lesz és az egész utvonal négy zónára osztatik fel. Az első zóna, vagy vonalszakasz az államvasutak állomása melletti végponttól a városháza északkeleti sarkáig, a második innen a város-major melletti vámsorompóig, a harmadik az ó-szőlős kert végéig s a negyedik a sóstói végállomásig tart. Az első vonalszakaszon I. osztály 10 kr. II. osztály 7 kr. A második vonalszakaszon I. osztály 5 kr. II. osztály 4 kr. A harmadik vonalszakaszon I. osztály 10 kr. II. osztály 7 kr. A negyediken I. osztály 10 kr. II. osztály 6 kr. A vasuttól a Sóstóig váltva I. osztály 30 kr, II. osztály 25 kr. A városházától a Sóstóig I. osztály 25 kr, II. osztály 20 kr. A vasuttól a Sóstóig és vissza menettérti jegy I. osztály 50 kr, II. osztály 40 kr. A városházától a Sóstóig és vissza menettérti jegy I. osztály 40 kr. II. osztály 30 kr. Ezen új szerződés tervezetet a *dr. Járossy Sándor* által benyujtott szerződés-tervezettel együtt a jövő hét elején veszi a bizottság részletes összehasonlitás czéljából tárgyalás alá.

— **A műpártoló város.** Nyiregyháza város képviselőtestülete *Riszdorfer Erzsike* k. a. zeneakadémiai növendék részére a következő tanévre havonkénti 20 forint segélyt szavazott meg.

— **Névmagyarositások.** Schal József nyiregyházi lakos és kiskoru gyermekei: Sándor, István és Gyula „*Sándorfi*"-ra, Streich Hirsch Herman nyirbélteki lakos „*Csapó*"-ra, Schedel Oszkár pazonyi lakos és kiskoru Géza, Oszkár, Béla, Árpád, György, Adél és János gyermekei „*Szigeti*"-re, Weiczner Benő nagyhalászi lakos és kiskoru gyermekei: Jenő, Henrik és Margit „*Vadász*"-ra magyarositották nevüket.

— **Anyakönyvvezetői kinevezés.** A belügyminiszter a kis-létai anyakönyvi kerületbe anyakönyvvezetőül *Gazda Gábor* kis-létai h. jegyzőt nevezte ki.

— **Tiz éves találkozó.** A nyiregyházi főgimnázium volt növendékei, akik 1888. évben erettségi vizsgát tettek, tiz éves találkozójukat augusztus hó 7-én tartják meg Nyiregyházán.

— **Birtokvétel.** 1—3,000,000 (egy—három millió) forint értékű birtok kerestetik megvételre Szabolcs, Hajdu, Borsod, Zemplén, vagy Szatmár vármegyék területén. Közvetitők kizárva. Ertesitések lapunk felelős szerkesztője czimére küldendők.

— **Oktatás gyümölcsfa tenyésztésre.** *Mácsánszky Lajos* helybeli ág. evang. elemi iskolai tanitó egyszersmind szenvedélyes gyümölcsfa tenyésztő is. Mint ilyen, a tavaszszal részt vett a Budapesten rendezett gyümölcsfa tenyésztési-tanfolyamon is, hol ugy az elméletből, mint a gyakorlatból kitűnő képesitést nyert. Most, ismereteit a közérdek javára is értékesiteni óhajtván, kérelmet intézett a városhoz, hogy ingyenes tanfolyamok tartásának czéljaira a városháza valamelyik termét engedné át. A keddi közgyülés készséggel eleget tett a kérelemnek, egyidejűleg azonban megbizta a polgármestert, hogy Mácsánszkyval érintkezésbe lépve, ejtené módját annak, hogy esetleg megfelő gyümölcsfa-iskola létesitésével gyakorlatilag is oktathassa az érdeklődőket a gyümölcsfa tenyésztés és nemesités módozataira. Az eszme annál is komolyabb figyelmet érdemel, mert hir szerint évenként 10000 forintot meghaladó összeg megy ki Nyiregyházáról idegenbe gyümölcsfa csemetékért és ojtványokért s ezen kivül elismert tény az is, hogy az itteni talaj és éghajlat a gyümölcs tenyésztésre felette alkalmas és kedvező.

— **Hatályon kivül helyezett előmunkálati engedély.** Megemlékeztünk annak idején arról, hogy Szabolcsvármegye alispánja Berger Jenő debreczeni, Stern Jenő, Grosz L. H. és dr. Haas Emil nyiregyházi lakosoknak, egy a helybeli közraktártól kiinduló és a város belterületén keresztül a Sóstó fürdőig vezető közuti lóerejű vasut létesitésére előmunkálati engedélyt adott ki. A kereskedelemügyi miniszter azonban, miután a szóban levő vasuthálózat az államvasutak állomását is érintené, s minthogy oly vasuttervezetekre, amelyek már létező vasuthoz, ha nem is közvetlen vágány bekapcsolással csatlakoznak, előmunkálati engedélyt a törvényhatóság első képviselője ki nem adhat, a vármegye alispánja által kiadott előmunkálati engedélyt hatályon kivül helyezte, s egyuttal értesittetni rendelte az engedélyt kérőket, hogy amennyiben a kért előmunkálati engedélyt megkapni óhajtják, ez iránt az alispáni hivatal utján a miniszteriumhoz folyamodjanak.

— **Kerékpárosaink Szerencsen.** A szerencsi kerékpár-egylet vasárnap, e hó 31-én kerékpárversenyt rendez, A versenyre és az azzal járó ünnepségekre meghivta a nyiregyházi kerékpár-egyletet is. A nyiregyháziak közül azok, akik kereken mennek vasárnap hajnalban 4 órakor indulnak a Tester féle czukrászda elől. A többiek a délelőtti vonattal mennek át.

— **A gőzfürdőről** is szólott az ének a keddi közgyűlésen. Szólott pedig azon okból és akképen, hogy miután a mostani bérlő bérlete október végével lejár, gondoskodni kellett arról, hogy mi történjék a gőzfürdővel november elseje után? Talán egyetlen intézmény ellenében sem hangzott el a legutóbbi években annyi panasz, mint a gőzfürdő ellenében, mióta jelenlegi bérlője birja bérben. A közönség valósággal elszokott a fürdéstől a gőzfürdőben uralkodó tisztaséghiány miatt. Emlegették is számtalanszor számosan, hogy csak erjen véget ez a bérlet, többet nem lehet, nem szabad bérbeadni a városnak a gőzfürdőt, amely nem is annyira jövedelmezőség czéljából, mint közegészségügyi czélokból épült annak idején. A képviselőtestület pénzügyi szakosztálya azonban más nézeten volt és ezt a nézetet tette magáévá a képviselőtestület is, kimondván, hogy a gőzfürdő továbbra is bérbeadandó, annak aki többet igér érte. Bizony megérdemelné a város, hogy nehány vállalkozó szellemű polgára összeálljon és felépitsen egy gőzfürdőt, közelebb a városhoz, a melyet ha tisztán tartanak, olyan szépen felé se néz többé senki a város bérbeadott piszkos fürdőjének, mintha nem is léteznék a világon.

— **Uj távolsági kimutatás.** Szabolcsvármegye egész területére kiterjedőleg uj távolsági kimutatást állitott össze *Jakabfalvy Endre* kir. államépitészeti tiszt, melyet az alispáni hivatal 12667/98. K. sz. alatti határozatával jóvá is hagyott s az összes közigazgatási hivatalok részére való beszerzését elrendelte. A jelenleg sajtó alatt levő távolsági kimutatást, mint Szabolcsvármegye összes községeinek egymástóli távolságát tartalmazó s e nemben nagy hiányt pótló munkát ajánljuk az érdekeltek, különösen az ügyvéd urak figyelmébe. Ára 2 forint, megrendelhető a kiadónál.

— **Az orosi-utcza keleti vége megnyitásának** kérdésében a városháza nagytermében megtartott értekezleten az egybegyűlt érdekeltek kimondották, hogy az orosi-utcza keleti végének kinyitásához szükséges kisajátitási munkálatok költségeinek részbeni fedezéséhez 1000 frttal járulnak. Stern Jenő a maga részéről erre a czélra az értekezleten 100 frtot ajánlott fel. Az értekezlet egy bizottságot küldött ki, mely meg fogja állapitani, hogy a háztulajdonosok egyenként mily összeggel kötelesek járulni a 900 frt fedezéséhez. A kiküldött bizottság tagjai: Stern Jenő, Nagy István, Jóba Elek, Jurás Lajos, Jancsó Géza, Kosetz András és Vachter Ignácz.

— **Szerencsétlenség.** Szombat reggel Konyhás János kálló-semjéni béres, ökrös szekeren hordani ment ki a mezőre, magával vivén feleségét és kis fiát. Menet közben a vasuti sineken kellett átmennie, de szerencsétlenségére alig ért fel a töltésre, ép akkor robogott elő a Nyiregyháza felől jövő személyvonat. A vonat a szekeret elütötte, a béres felesége és az egyik ökör a mozdony kerekei alá kerültek, s mire a vonat megállt, az asszony halva volt, maga a béres pedig súlyos zúzási sebeket kapott. Hogy kinek hibája következtében történt a szerencsétlenség nem tudjuk. A vizsgálatot meginditották.

— **Tűz** volt tegnapelőtt délután 4 órakor városunkban. A Gólya utczában fekvő Fajcsik-féle ház gyulladt ki, s daczára a gyorsan kivonult tűzoltóság buzgó munkásságának, — teljesen le is égett.

— **A pazonyi-utcza kövezése.** Régóta sürgetik már magánosok is, de Szabolcsvármegye is Nyiregyháza városát, hogy a pazonyi-utczának kövezetlen és csatornázatlan északi felerészét köveztesse ki és csatornával láttassa el. Sok huzavona és tárgyalások után végre odáig érlelődött a dolog, hogy immár a tervbe vett csatornázási és kövezési munkálatokra az árlejtést is meg lehetett tartani. Az árlejtésre hirdetett határidőig, a múlt hét csütörtök napjának délelőtt 10 órájáig összesen hat ajánlat érkezett be. Kettő az összes munkálatokra, kettő csupán a kövezési, kettő pedig csak a csatornázási munkákra. Az ajánlatok felbontatván, azokból kitűnt, hogy a csatornázási munkálatokra legelőnyösebb a *Hönsch Vilmos* miskolczi czement-technikus ajánlata, aki az előirányzott összegből 25% engedményt tesz. A kövezési munkálatokra pedig legolcsóbbnak a *Bánszky András* ajánlata mutatkozott, a ki azonban nem az árlejtési feltételek értelmében tette meg ajánlatát, tudniillik nem %-okban tüntette ki a teendő engedményeket, hanem egy kerek általány összegért vállalkozott a munka elvégzésére. A tanács aztán ez ok miatt az ő ajánlatát nem is találta elfogadhatónak. Banszky azonban időközben irásbeli magyarázatot fűzött ajánlatához, a melyben kijelenti, hogy ajánlatát akként értelmezi, hogy ha többlet munka lesz, azt is kész teljesiteni az általány összegnek megfelelő 24·1 % engedményével. A kedden délután tartott képviselőtestületi közgyűlés a csatornázási munkálatokat szintén Hönsch Vilmosnak adta oda, a kövezési munkálatokat pedig Bánszky Andrásnak azzal a kikötéssel azonban, hogy ha esetleg valamely része a munkálatnak kevesebb lenne is az előirányzatnál, abban az esetben is a 24·1 % engedménynek megfelelő vállalati ár fog érte fizettetni. A munkálathoz a hozott határozatok jogerőre emelkedése után azonnal hozzá kezdenek, hogy mig az őszi esőzések beállta előtt készen álljanak ugy a csatornák, mint a Morgóig terjedő kőburkolat is.

— **Visszaesküvő szocziálisták.** A Várkonyi-féle földosztó szocziálista agitátoroknak tudvalevőleg egyik legerősebb fegyverük az volt, hogy a mindenféle igéretekkel elámitott földmivelőket éjjeli titkos összejöveteleiken különböző szertartások közepette feleskették. Megeskűdtették az uj elvtársakat, hogy elveikhez hívek maradnak, összetartanak és társaikat cserben nem hagyják. Ezen megeskedés tette az elámitottakat elszántakká, mert eskűjöket meg is akarták tartani. Mikor már a hatóságok kényszerítő eszközöket is alkalmaztak ellenükben és felvilágositották őket terveik törvénytelenségéről és igazságtalanságáról, legtöbben akkor is azzal az aggodalmaikkal állottak elő, hogy mi lesz hát velük, ha most már eskűjöket is meg kell szegniök? Nemcsak a közigazgatási hatóságoknak, de különösen a lelkészeknek és tanitóknak is nagy fáradozásukba került, mig az ekként eskűjöktől lekötött embereket megnyugtatni sikerült, hogy felrevezettetésük közben tett eskűjök meg nem tartása nem olyan bűn, mint aminőnek ők képzelik. Még igy is akadtak, akik szertartásos *visszaesküvés* mellett nyugtathatták meg lelkiismeretüket. Erdekes példa erre a lövő-petrii szocziálisták esete, akik, számszerint 33-an, a folyó julius hó 3-án, 10-én és 13-án Nagy Lajos református lelkész előtt a templomban csoportonkent

tették le a következő esküt: „Én N. N. esküszöm az élő Istenre, hogy szoczialista eskümet megbántam, azt semmisnek tekintem és kötelezem magamat, hogy a fenálló törvények és törvényes rend ellen irányuló bárminemü mozgalmakban részt venni soha nem fogok és attól magamat távol tartom, és ha ezen eskü miatt bárki által fenyegettetném, azt a bíróságnak be fogom jelenteni. Isten engem úgy segéljen." — Az eskületételről a lelkész jegyzőkönyvet vett fel, amely jegyzőkönyv most Szabolcsvármegye alispáni hivatalához is beküldetett egy őfelségéhez intézett kegyelmi kérvény mellett, amelyben a megbüntetett szoczialisták büntetésüknek kegyelem utján leendő elengedeséért folyamodván, a most letett eskűjökre hivatkozással mutatják ki, hogy immár teljesen megtértek és a szociális eszmékkel örökre szakitottak. Hasonlóan visszaeskűdtek Gemzsén ötven ketten.

— **Leánygimnázium Kassán.** Dr. Gerevich Emil kassai főreáliskolai igazgató a jövő tanévben Kassán leánygimnáziumi kurzust nyit. A kurzusnak két osztálya lesz: az elsőbe azokat veszik fél, a kik a polgári leányiskola vagy a felsőbb leányiskola negy osztályát a másodikba pedig azokat, akik a felsőbb leányiskola hatodik, vagy a tanitónőképzőt végezték. A növendékekre állandóan szakavatott nők ügyelnek és az intézet igazgatósága a vidéki növendékek elhelyezéséről is készséggel gondoskodik.

— **Tüdővészes betegek a tehénistállókban.** Régi téves felfogás, hogy a tüdővészes betegekre gyógyhatásu, ha a tehénistállókban tartózkodnak. Ez a szokás azonban a helyett, hogy a betegre gyógyitó volna, a betegség terjedésére szolgál igen gyakran okul és alkalmul. — Ennek megszüntetése czéljából a belügyminiszter a következő körrendeletet intézte a törvényhatóságokhoz: „Tudomásomra jutott, hogy az ország számos részében még mindég uralkodik azon téves közfelfogás, hogy a tüdőgümőkórban szenvedő betegek a tehén istállóknak kigőzölgésekkel telt levegőjében gyógyulást találnak s e czélból az ily istállókban országszerte sok tüdőgümőkóros beteg fordul meg, sőt ott hosszabb időn keresztül tartózkodik is. Tekintettel arra a körülményre, hogy az ilyen betegek által gondatlanul szerte kivetett köpet az istállók légkörének fertőzése által a tejgazdaságban alkalmazott embereket s a takarmány fertőzése által az istállóban lévő tejelő állatokat is betegekké, továbbá különösen az istállókban tartott edények szennyezése utján az onnan elhordott tejet és tej termékeket fertőző képességűekké teszi, amint erre a körülményre már mult évi 49851. szám alatt a tüdővész terjedésének korlátozása tárgyában kiadott körrendeletemben rámutattam s tüdővészes embereknek a tejgazdaságokban való alkalmazását eltiltottam, tekintettel tehát mindezekre, a tüdőbetegeknek a tehénistállókban való tartózkodását, azokban való alvását, mint ami a tüdővész terjedését jelentékenyen elősegitheti, a közegészség szempontjából fölötte káros következményűnek s így meg nem engedhetőnek kell tartanom s ezért felhivom a törvényhatóságot, hogy amennyiben törvényhatósága területén e káros szokás még most is divatban volna, annak megakadályozására minden lehetőt elkövessen, a tüdőbetegeknek a tehén istállókból való kitiltását saját hatáskörében szigoruan ellenőrizze."

— **Szőlőtermelő-vidékek tanulmányozása.** Az országos magyar gazdasági egyesület szőlőmüvelési és borászati bizottsága szeptemberben nagy tanulmányutat rendez a tokaj-hegyaljai és beregszászi szőlőtermelő-vidékekre. A résztvevők szeptemberben 12-én indulnak Budapestről és a tanulmányut szeptember 18-án végződik.

— **Kanyaró járvány Nagy-Kállóban.** Nagy-Kállóban a kanyaró járvány a gyermekek között fellépett, s oly kiterjedt mérveket öltött, hogy pár nap alatt 52 gyermek betegedett meg.

— **Olcsóbb az antipirin.** Az antipirinre való szabadalom a napokban lejárt. A gyógyszer ára ennek következtében hirtelen leszállt: azelőtt 46 frt 50 krba került egy kilogram antipirin, most már csak 17 forint 50 krba kerül.

— **Szőlőgazdáink figyelmébe.** A nagyméltóságu földmivelésügyi magyar kir. miniszterium által Hajdu-, Szabolcs- és Jász-Nagy-Kun-Szolnokvármegyék területére ujonnan szervezett szőlőszeti-felügyelői kerületbe Szegedről Debreczenbe helyeztetvén át, hivatalos működésemet megkezdtem, midőn erről az igen tisztelt szőlősgazdákat értesiteni szerencsém van, egyidejűleg tisztelettel megemlitem, hogy megkeresésekre minden a szőlőmüvelés és borászat körébe tartozó felvilágositásokat és utbaigazitásokat a legnagyobb készséggel adok. *Heinrich József*, szőlőszeti és borászati magy. kir. felügyelő.

— **Kimutatás a községi birói ügyködésről.** A nyiregyházi községi biróság 4560 számmal zárta le az 1897-ik évben hozzá beérkezett panaszok számát, tehát 560 panaszszal érkezett több, mint 1878-dik évtől — a mikor az 1877. évi XXII. t. cz. életbe lépett, — bármelyik évben és a 4560 darab panasz 25385 frt 37 kr. követelést foglal magában. A beérkezett panaszokból azon évben elintéztetett 4361 darab, 24503 frt 73 kr. erejéig, hátrány maradt 199 darab, 881 frt 64 kr. összeg erejéig. E hátrányok azért nem intéztettek el, mivel azok oly későn érkeztek, hogy azokra tárgyalást tűzni azon évben már teljes lehetetlen volt. Az elintézett 4361 darab ügyből 15 panasz illetékesség tekintetéből elutasittatott, 168 darab pedig — többnyire makacssági itéletek — megfelebbeztetvén, a kir. járásbirósághoz tétettek át. A letárgyalt 4361 darab ügyre 4800 tárgyalás volt kitűzve, melyek a szóbeli panaszok beadására való szerda, szombat, továbbá az ünnepnapok kivételével, összesen 195 nap alatt tárgyaltattak le, miből letárgyalni való átlag esett egy-egy napra 24 darab.

Vidéki előfizetőink részére e számunkhoz kitöltött utalványlapokat mellékelünk. Kérjük azok felhasználásával az előfizetési díjak mielőbbi beküldését.

Apróságok a hétről.

A Rip van Winkleben fordul elő az a mulatságos jelenet, hogy Rip keresésére az egész falu kivonul az erdőbe lándzsákkal és lámpásokkal felfegyverkezve.

Ezt a jelenetet más operett-irók is felhasználták már. Sőt eredete talán egészen a nyul ellen óriási alabárddal kivonuló hét hős svábra vezet vissza.

Ilyesféle jelenet játszódott le a héten hétfőn este és kedden reggel a sóstói erdőben.

Hire futott, hogy a nagy-kállói tébolydából a mult hét elején megszökött két elmebeteg a sóstói erdőben tartózkodik.

Még eddig senki sem látta őket, senki se beszélt velük, de azért mindenki hallott olyan valakiről, sőt valakikről, akik látták volna őket, sőt beszéltek volna is velük.

Nosza kivonult a rendőrség is ellenük teljes számmal.

Valóságos hajtó-vadászatot rendeztek utánuk.

Kettős és hármas csoportokban, megfelelő jelző sipokkal, kötelekkel, miegyébbel ellátva megjarták az erdő valamennyi utait, — lassan, óvatosan, vigyázva, hogy ha valamelyik bokorból ki találna bár ha csak egyikük is ugrani, idejekorán . . . no igen, hogy idejekorán nyakoncsiphessék.

A nagy parádé természetesen nem is tévesztette el a hatását.

Már az esti órákban mindenki tudta a városban, hogy az erdőben két veszedelmes őrült tanyázik.

Még hozzá nem is őrültek, hanem az egyik az ország leghiresebb betörője, a másik egy többszörös rablógyilkos, akik csak szimulálták az őrültséget!

Kedden legalább azt beszélték városszerte.

Kedden reggel a kora hajnali órákban megismételték a szokatlan razziát. Persze eredménytelenül. Illetve annyi eredménynyel, hogy a hétfő délutáni sikertelen kutatás után neki bátorodott rendőrök akkor már a bokrok közé is bemerészkedtek s a reggeli harmat, meg az ut pora révén térdig sárosan, csatakosan kerültek haza.

A legellentétesebb verziók után annyit még is konstatáltak, hogy az állitólagos őrült szürke ruhát viselt és levett kalappal sétált az erdőben.

Amiből az a tanulságot merithetik mindazok, akiknek szürke ruhájuk van, hogy a legközelebbi napokban vagy ne szürke ruhában, vagy feltett kalappal, vagy egyáltalán ne sétáljanak az erdőben, mert bizony pórul járnak!

*

Míg a rendőrség az őrült keresési sportot, addig a fiatal és legfiatalabb generáczió a birkozás sportját üzi legujabban.

Valami szélhordta hippodrom ütött tanyát pár napig a szinház-téren, és mert abban nagyszabásu dijversenybirkozások, vagy versenydijbirkozások, vagy dijbirkozóversenyek, avagy mi a csudák rendeztettek, kedvet kaptak a fiatalok is.

És míg odaelől teljesen elgendő volt, ha az egyik gyerek, vagy legény ugy odaterémtette a másikat, hogy csak ugy nyekkent, addig ma már ha nyekken is, még nem elég az üdvösségre.

A fődolog, hogy mindkét válla érje a földet.

Mert hát a birkozás többé nem dulakodás, hanem sport; sőt több: művészet!

*

A keddi képviseleti közgyűlésen került sorra az ipartestület dolga is. Az ipartestület azt kérte a várostól, hogy álljon jót érte 10.000 forintok erejéig. A városban meg is volt a hajlandóság. Előbb azonban látni akarta, hogy mire kell a pénz a testületnek és miből fogja fizetni a kamatokat meg a törlesztési részleteket?

Az ipartestület bemutatta adósságainak jegyzékét, amelyből kitünöleg a felveendő 12.000 frt azoknak kifizetésére nem is elegendő és bemutatta költségvetését, amelyben bevétel gyanánt egy kisebb kölcsön is szerepel.

Hanem azért a közgyűlés hozzászólás nélkül elfogadta a kezességet, mert hát az utána következő tárgy a pazonyi utcza kövezése volt!

*

Azaz, hogy nem annyira a pazonyi utcza kövezésének és csatornázásának kérdése, mint az, hogy Bánszky-e, vagy nem Bánszky?

Mint megfelelő helyen meg vagyon irva: Bánszky András is adott be ajánlatot a kövezés elvállalására.

Eddig még nem vállalkozott ugyan soha, de a vállalkozók rendszerint vele csináltatták s a nyereséget mégis ők rakták zsebre.

Bánszky tehát akként gondolkozott, hogy miért nyerjen az ő munkáján más is; lesz a vállalkozó ő maga.

És úgy lőn.

Ámde az irásbeli dolgokban nem lévén eléggé járatos, kissé elhibitotta a dolgot. Nem perczentekben beszélt, hanem azt az ajánlatot tette, hogy megcsinálja a munkát egy kerek summáért. Olyan summáért, amely 612 frtokkal és egy nehány krajczárral ke-

vesebb, mint a többi ajánlkozó perczentes ajánlata.

Igen ám de ez meg sehogy se fér össze az árlejtési feltételekkel, mert hiszen a mérnöki tervek és előirányzatok a végrehajtásnál mindig holmi különbözeteket szenvednek. Vagy több a munka, vagy kevesebb, csak épen annyi nem.

Ezért vetődött fel aztán a kérdés abban az alakban, hogy Bánszky-e, vagy nem Bánszky?

Es az a kérdés annyira tűzbe hozta a városatyák ismeretes türelmetlen részét, hogy még szólni sem akarták engedni azokat, a kikről azt hitték, hogy a „nem Bánszky"-sták.

Különösen a Nádasi testvérek tüntették ki magukat ismét abban, hogy az ellenvéleményeket még csak meghallgatni sem akarták.

Egyikőjük, a Lajos, kapott is elnöki rendreutasitást két izben is. A másik, a Kálmán is csak bizonyára csak azzal kerülte el, hogy a nagy zajban nem lehetett érteni, mit beszél.

Hanem a Nádasi testvéreket úgy látszik nem abban a fában ringatták, hogy nekik az elnöki rendreutasitás imponálna.

Még szerencse, — Urunk bocsá! — hogy a vita hevében félrevert harangok kongása zavarta meg a közgyűlést, mert az ez ok miatt felfüggesztett ülés, illetve szünet alatt aztán egymás között végezték el és adták meg egymásnak a városatyák azokat a felvilágositásokat, amiket ülés közben talán soha sem tehettek volna meg.

Olyan barátságos eredménynyel semmi esetre sem.

*

A városi szegődvényesek által kért és a tanács által julius és augusztus hónapokra megadni javasolt drágasági pótlék kérdésénél nehányan megint a közköltséggel hozakodtak elő.

Érdekes volna egyszer egy kimutatást állitani össze, hogy voltaképen mennyi közköltséget is fizetnek hát azok a városatyák, akik folyton a közköltség terhes voltát hánytorgatják?

Nem perczentekben, hanem forintokban, ha ugyan forintokról náluk szó lehet.

*

Lapunk egy jóbarátja, kinek külföldön is vannak összeköttetései és ismerősei, beszéli nekünk a következő esetet.

A napokban levelet kapott egy bécsi barátjától, hogy annak egy helgolandi ismerőse ezüst menyegzője alkalmából valami különlegességgel szeretné a szokottnál változatosabbá tenni s arra a gondolatra jött, hogy egy kiválóbb magyar czigány-zenekart szerződtet erre az alkalomra.

Kérdést intéz tehát, hogy az utiköltségen kivül mennyit kivánna a zenekar négy napra?

Lapunk barátja természetesen első sorban a Benczy Gyula zenekarára gondolt.

Benczyék hajlandóknak is nyilatkoztak a kirándulásra, de a négy napra utiköltségen és teljes ellátáson kivül 700, mondd Hétszáz osztrák értékü forintokat kivántak.

Ilyen körülmények között a helgolandi ezüst menyegzőn aligha Benczyék huzzák a talpalávalót, de az is bizonyos, hogy czigányainknak ugyancsak jól mehet dolguk, ha négy napért 700 frtot kivánhatnak!

A tót Svájozból.

I.

Aki meggyőződést akar szerezni arról, hogy az angol divat és a tót nyelv nem inkompatibilis, az jöjjön ide. „Ide" Trencsén városától 15 kilométernyire fekszik és geográfiai elnevezése: Tepla Trencsén Teplitz.

E fürdőhely eredeti lakosai részben teljesen tótok. De nem ezek a tótok azok, kiknek a walesi herczeg szabja meg a divatot. Ez intelligens csoportot a szlávok tót, azaz haute crême alkotja. Ettől eltekintve azonban Trencsen Teplitz világfürdő. — Legjobb bizonyitéka ennek az a nyelv-potpourri, mely a trencséni dialektustól kezdve, le a pomerániai számos nyelvet foglal magában. A következő jelenet ez utóbbi nyelvezeten folyt le:

Dr. Hatzke, porosz fürdővendég a helybeli Figarónak vendégekkel gazdagon fölszerelt raktárába a következő szavakkal rontott be:

— Már megint nem küldte el a segédjét hozzám, most már harmadszor csapnak be. Majd bejelentem a Regierungs-Commissárnek, én velem nem lehet packázni, szólt hatóságteljes hangon és Bismarck-léptekkel távozott.

A hatalmas Poroszország eme typikus alakjánál azonban sokkal érdekesebb a tót ügyvédné, aki mindenáron be akarja magának beszélni, hogy pánszláv, mindezt azonban oly kedvesen teszi, hogy az ember e bűnét szinte hajlandó volna neki megbocsátani. Megjegyzendő, a pánszlavizmus igeit kifogástalan magyar nyelven hirdeti.

Ily körülmények között aztán lehetetten, hogy az ember a német nyelv szépségeit ne kezdje lassankint fölfedezni. Alkalom van rá elég. Ezt az internationális nyelvet még a számoczaáruló asszonyok is használják. — A pinczérek meg pláne nem lehetnek el nélküle, ámbár ma az ebédnél egy közös hadseregbeli főhadnagy katonásan ráförmedt a vendéglő egy ganymédjére, mert ez nem tudott magyarul.

Enyáltalában, aki nem polyglott, az itt meglehetős kevéssé érvényesül. — Az ember nem egyszer jön kisértétbe, hogy megtanuljon lengyelül vagy csehül. E gondolatot természetesen szép szőke vagy barna hölgyek idézik elő, kikkel szemben az ember e nyelvek nélkül ugyancsak csehül van. — Valódi Don Juánok itt csak nyelvtudósok lehetnek.

Thália házában a zenészek a cseh nemzetet képviselik, a szinészek németeknek vallják magukat, a közönség ellenben Európa különböző nyelvcsaládjaiból kerül ki.

E bábeli zürzavarból eltekintve azonban a fürdővendégek közt teljes összhang uralkodik, a betegek szórakozni, az egészségesek mulatni akarnak.

A legcsöndesebb szórakozás és a leghangosabb mulatozás egy és ugyanazon óriási félköralaku teremben történnek, amely tudniillik hétköznapokon csöndes olvasóterem, vasárnap esténkint ellenben Terpsichore hangos hiveit fogadja magában.

A zongora helyisége azonban igen kis terem, egyszerre tehát csak kevesen lehetnek zenei-martyrok. Ugyanitt olvassák az élczlapokat is, ami különben nem viczcz, hanem hálistennek igazság, s ha az ember jó viczczekre akad bennök, egészen elfelejti, hogy zenekiséret mellett olvas. — Legtöbbet azonban mégsem az akaratukon kivül hallgatók szenvednek, hanem a zongora, melyen a hanghajsza úgyszólván sohasem szünetel.

A zongorateremben van egyszersmind a könyvtár, amely számtalan számozott könyvekből áll. A nyelvi különválást itt három szekrény képviseli, egyikben magyar, másikban német müvek és harmadikban tótra ficomitott forditások szolgálnak olvasó anyagul.

A parkban és az erdős hegyoldalokon sétálók eme kötetekkel vannak felszerelve s a szabad természetet az iró fantáziájával egybekötötten élvezik. — A magaslatokra a legszerpentinesebb utak vezetnek, melyek között itt-ott friss forrás folydogál, hol 70—80 éves tót Hébék kinálják a sétálóknak a „vodu"-t — szerény borravaló fejében.

A korzó a szabad természettől negyedórányira fekszik csupán, melynek főszezonja délfelé van. Eme toilette és szépségversenyt látva az ember, szinte hajlandó volna elismerni, hogy Trencsén-Teplitz a világ első fürdője. Dús választék van szőke és barna csodákban, graciőz és junói termetekben, szóval aki szivfájdalmat akar szerezni, az csak jöjjön ide.

Fel férfiak, zónázzatok ide és élvezzétek a férfivilágotokat. r.

CSARNOK.

Tompa szobránál.*)

„Megenyhült a lég, vidul a határ" . . .
Virágos réten kankalin nevet,
Fülmile-dal kél lombos, hűs pagonyból,
Az erdő mélyén játszik az evet.
Zsibongva forrnak ujra-éledt vágyak,
A nap arany sugárit hinti szét;
A létöröm zeng égi himnuszával:
„Ah élni, élni mily dicső, mi szép!"

. . . Te ezt nem érzed, megdicsőült Szellem!
Hiába kél tavasz a jég alatt,
Virágfakasztó napsugár mi-haszna,
Téged nem érint a nagy dobbanat.
Szellő — ha jő — búsan zokog feletted,
Virág regéket többé nem regél,
Mely dalba fonna, elnémult az ajk már
S kihalt a láng: a honfi szenvedély.

De mit beszélek?! Némaság! Halál!
El! el! ti gyásztakarta rémnevek!
Feltámadás van! zeng az ős hozsánna!
Erdő-zúgás, madár-dal: értelek.
Mi szól, mi érez, integet s mosolyog,
Kinek a lét a mából juttatott:
Im! örvendezve, büszkén hirdeti, hogy
Az eszme él, él! Tompa nem halott.

Az eszme él, él! Nézd e szép hazát:
Szabad, miként azt lelked álmodá
S ma, ezer esztendős megujhodásban,
Büszkén tekintet fel, le, bárhová.
Szabadság s dal mely lantodon fakadt,
Hová magyar szó s hir eljuthatott,
Imába', dalba', fennen hangoztatja:
Az eszme örök: Tompa nem halott! —

(Feketehegy.) **Toridor.**

Egy kis félreértés.

Irta: **Paul Neuschner.**

(Vége)

Midőn felhaladt a Cornelius villa lépcsőin, eszébe jutott, minő gyakran jár ő ide egy idő óta csupa gyávaságból — mert mindig eredmény nélkül távozik — de ma, ma. A szalon üres. Furcsa, ujabb időben ő mindig az egyetlen vendeg itt.

— A nagysága kéreti, tessék egy kicsit várni, rögtön jön.

A vörös fátyollal boritotott lámpák rózsás biborszinbe boritották a szobát, a kandallóban lobogó tűz kellemes ellentétben állt a lucskos hideg utczával.

Minő jó dolguk van ezeknek a gazdagoknak.

Ruha suhogása verte fel álmodozásából, Corneliusné állt mellette piros plüss pongyolában.

— Bocsássa meg, hogy várakoztattam' iszonyu migrainem van.

A homlokába eső fürtöcskék kissé fel voltak sütve és orczáit rózsaszin arczpor tette ingerlővé.

— Ha tán háborgatom . . .

— Korántsem — mást ugyan nem fogadtam volna — de — de önt . . .

Szünet.

— Miről ábrándozott ön, mikor bejöttem? Ugy elgondolkodott.

— Azon gondolkoztam, hogy ön minő boldog e kényelmes, kedves otthonban.

Corneliusné sóhajtott.

— Ez meg nem elég a boldogsághoz.

— De azért meg se adnák ide — gondolta Pál magában és hangosan hozzátette: Én boldognak érezném magamat itt.

*) A költő halálának 30-ik évfordulója alkalmából.

Igazán! És ujra sóhajtott. — Szünet. Pálnak eszébe jutott a kereime, — de nem talált ügyes átmenetet.

— Ön olyan hallgatag, barátom, — különösen az utóbbi időben. Mi bántja, nem mondaná el nekem a baját?

Közelebb vonta a széket és piros plüsspongyolájának tejszín csipkeujjaiból felvillant hófehér karja, amint azt a szék támlájára tette.

Pál kissé bátrabb lett.

— Bizonyára föltünt önnek, hogy az utóbbi időben olyan sokszor alkalmatlankodom.

— Oh kérem, egy olyan kedves, régi barát, kivel annyira szeretek társalogni . . .

— No, hires társalgó ugyan nem vagyok.

— Azzal hizelgek magamnak, hogy hallgatva is megértjük egymást.

Nem, igy nem megy, ezzel az ostoba édeskés hizelgéssel.

Arcza biborra gyult, egész teste égett, az az átkozott félénkség. Zavarodottan szegezte szemét a szőnyegre.

Corneliusné pedig keresztbe font lábakkal dőlt hátra karosszékében, ugy hogy fekete lakktopánkás kis lába kikandikált.

Pál tekintete a lábról felsiklott egész karcsu alakján, melyről a puha szövet festői redőkben omlott alá és csipkefodor habjai közt fehérlő karjain.

Corneliusné egészen hátradőlt karosszékébe és karjaira támasztotta fejét.

— Miért néz rám olyan furcsán?

— Én furcsán? — Hogy hogy nagysád?

— Olyan sajátságos kifejezés ragyogott fel az imént szemében.

Odahajolt hozzá és kezére tette puha kis kacsóját.

— Tudja-e kérem, hogy nagyon sajátságos szeme van.

— Azt sokan mondták már, de csak a szem alkotása ennek az oka.

— No, no, ne akarjon rosszabbnak feltünni, mint a milyen. Még se hiszek önnek. A szem a lélek tükre. Meg vagyok győződve róla, hogy önnek jó, nemes szive van.

— Oh semmikép sem, nagysád.

No igy nem megy ez tovább, pedig most vagy soha.

— Önnel az egészen más. Önnek olyan gyönyörü — jaj, uram Istenem, micsoda szeme is van, — sohse figyelte még meg.

E perczben sötét tüzük egész közel villant fel mellette.

— Olyan gyönyörü fekete szeme van.

— Igazán?

— Hogy biztos vagyok benne, mikép . . .

Ujra elpirult, szive hangosan dobogott — és amellet még ez a mély csend, hogy a mellékszobából kihallszik az óra ketyegése.

— Nos, miért nem beszél tovább. — valami nyomja a szivét, legyen hát bizalommal hozzám.

Karosszéke megcsuszott és egész közel jutott melléje, feje oldalt hanyatlott, az elefántcsont fehér fogsor felvillant piros ajkai között.

— Igen, valami van a szivemen, — de nem tudom, hogy szabad e megmondanom.

— Mindent, a mit akar, barátom!

Pál már nem hallgatott rá, maga elé bámult. Aztán halálos zavarban, hirtelen — összefüggéstelenül, majdnem durván rebegte:

— Pénzre van szükségem, nagysád! Néhány száz márkára. Rendeltem Olaszországban egy márvány tömböt és ki kell fizetnem legalább a felét.

Felhangzó nesz verte fel a csendet. — Corneliusné oly heves mozdulattal rántotta el székét, hogy csipkefodra megakadt és elszakadt. Aztán felkelt és kiment.

Pál meghökkenve nézett utánna. — No ez — —

De még alig tudta magát elhatározni arra, hogy kell magát viselnie ebben a kinos helyzetben, midőn Corneliusné már visszajött, kezében egy hosszukás papirlap fehérlett, melyen tintától nedves vonásokban feketélt az aláirása.

— Chek — ennyit tudott Pál is, bár nem volt üzletember.

Corneliusné odanyujtotta neki a nyitott lapot.

— Tessék.

— Legyen meggyőződve róla, nagysád . . .

— Remélem nem haragszik, ha én önt tovább nem tartoztatom. Iszonyatos fejfájásom van és estére operába kell mennem.

Nem, ő egy cseppet sem haragudott. Sőt nagyon örvendett. Az ügye el volt intézve és nem kellett udvarias társalgást folytatni, a mi mindenesetre kinos lett volna.

Mert tagadhatatlan, hogy kissé megváltozott a szép asszony jóhangulata, bár nyájas arczot vágott hozzá. Észrevette ő azt nagyon jól.

Pedig, — hát ilyen gazdag asszonynak mi ez a pár forint, éles szeme gyorsan olvasta el a számokat. — Háromszáz márka a nemzeti banknál felveendő.

Hja ezek a pénzes emberek, mihelyt a tárczájukról van szó . . .

Midőn az előszobában magára vette a felöltőjét, ugy tünt fel neki, mintha a szobából valami tompa recsegés hallatszott volna.

Olyanforma, mint mikor Miczike dühösen üti az öklével az asztalt, hogy a poharak összecsöngenek.

Eh, ostobaság! bizonyosan feldöntött egy pár vázát az uszályával. — Hisz annyi lim-lom van ott bent a szobában.

És vigan fütyörészve futott le a lépcsőkön ki az esti ködbe és minden gondolata Miczinél volt, barna fürtü, szép kedvesénél.

Különfélék.

A háboru és a Panama-szoros. Marius Fontane, a Panama-pörről hires Lessepscsalád áldozata, a „Gaulois" egy munkatársa előtt kijelentette, hogy az amerikaiak valószinüleg most már megsajnálták, hogy a Panama-szoros épitkezései elé olyan nagy akadályokat gördítettek, mert a kanális most a háboru alatt nagy szolgálatokat tehetett volna. Valószinüleg a háboruban szerzett tapasztalatok arra inditják az amerikaiakat, hogy a Panama-tengerszoros felépitését siettessék. Az uj épitkezési társasag egész csöndben dolgozik az óriás mű használhatóvá tételén és azt már most is befejezettnek tekinthetjük. Hogy a szorost a közlekedésnek és hivatásának átengedhessék, még körülbelül négy-ötszáz millió frankra van szükség, mert hiszen az egész szorost jóformán át kell épiteni. Egyáltalában nem jogosult az a félelem, hogy az amerikaiak a Panama-szorost, annak befejezése után, hatalmukba keritik, mert az összes európai nagyhatalmak közbevetnék magukat, épen úgy mint azt akkor tették, mikor az angolok a suezi-szoros megszerzésén fáradoztak. Még az esetben is, ha az Egyesült-Államok Columbiát annektálnák, a kanális internaczionális és semleges maradna; a szoros részvényei utóbbi esetben értékben emelkednének, mert hisz emlékezhetünk, hogy a suezi-szoros részvényeinek árfolyama nagyon felszökött, mikor az angolok Egyptomot megszállották.

Piaczi árak.

— Julius 27. —

Buza	7.70	7.80.
Rozs	6.20	6.30.
Árpa	5.—	5.10.
Zab	8.30	8.40.
Tengeri . . .	—	—
Szesz	literenként 58.	

Ad. 2285/1898. P. szám.

Árverési hirdetmény.

Alólirott kiküldött irnok az 1881. évi LX. t. cz. 107. §. értelmében ezennel közhirré teszi, hogy a bpesti V. ker. kir. járasbiróság 93589/96. P. számu végzése által, Frommer A. Herman utodaczg végrehajtató javára, Mandel Béni ellen, 117 forint 70 kr. tőke, ennek 1895. év április hó 9. napjától számitandó 5% kamatai és eddig összesen 87 frt 40 kr. perköltség követelés erejéig elrendelt kielegitési végrehajtás alkalmával biróilag lefoglalt és 600 forintra becsült 4 darab ökör és 2 db lóból álló ingóságok nyilvános árverés utján eladatnak.

Mely árverésnek a 2285/1898. P. sz kiküldést rendelő végzés folytán a helyszinén, vagyis az Aba pusztan alperes tayyján leendő eszközlésére 1898-ik év **augusztus hó 5-ik napjának d u 2 órája** határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t. cz. 107. §-a értelmében a legtöbbet igérőnek becsáron alul is eladatni fognak

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. törvényczikk 08. §-ában megállapitott feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Nagy-Kálló, 1898. julius hó 13. napján.

Benedek Lajos,
(46—1—1) kir. birósági irnok.

5215/98. tk.

Hirdetmény kivonat.

A nyiregyházi kir. törvényszék mint tkvi hatóság közhirré teszi, hogy Márkus Mihály végrehajtatónak Hegyes Sándor és Hegyes Miklós végrehajtást szenvedettek ellen 35 forint tőke, ennek 1896. évi január hó 18-ik napjától folyó 5% kamatai, 9 frt 90 kr. eddigi és 11 frt 32 krban ezennel megállapitott jelenlegi, s a még felmerülendő költségek behajtása iránt folyó végrehajtási ügyben az ezen kir. trvszék területen fekvő következő ingatlanok:

a) a halászi 159 sz. tjkvben 208. 653, 697. hrsz. a. felerészben Hegyes Ferencz másik felerészben Hegyes Miklós és Hegyes Gábor tulajdonául bejegyzett ház, udvar, kert, legelő és nádlóból álló ingatlanság a becsérték csekélységénél fogva az 1881. évi LX. t.-cz. 156. §-a értelmeben egészen 374 frt becsértékben.

b.) a halászi 860 sz. tjkvben 581 és 636. hrszám alatt Hegyes Sándor és neje Végső Juliánna tulajdonául bejegyzett nádló és legelőből álló ingatlanság a becsérték csekélységénél fogva az 1881. évi LX. t.-cz. 156. §-a értelmében szintén egészen 176 frt becsértékben az **1898. évi szeptember hó 2-án d. e. 10 órakor** Halász községházánál megtartandó nyilvános árverésen becsáron alul is elfognak adatni.

Kikiáltási ár a fentebb kitett becsár.

Bánompénz a becsár 10%-a.

Kelt Nyiregyházán, 1898. évi junius hó 3-án. **Borbély,** kir. trvszéki biró.

Hirdetmény.

V. b. „Schwarcz testvérek" csődtömegéhez tartozó rőfös és divatáru, valamint bolti felszerelésből álló és a csődleltár szerint 2187 frt 88 krra becsült ingóságok a csődválasztmány folyó évi julius hó 25-én kelt határozata alapján **zárt ajánlati verseny** utján fognak értékesittetni.

Felhivatnak ennélfogva venni szándékozók, hogy ajánlataikat zárt boritékban a fenti becsár 10%-át tevő bánompenzzel együtt folyó évi augusztus hó 15-ének délutáni 5 órájáig alulirott tömeggondnokhoz adják be.

Ajánlatot csak az egész tömegre lehet tenni.

Vevő a vételárat köteles ajánlatának elfogadása után 3 nap alatt tömeggondnok kezeihez készpénzben lefizetni.

A vételi illeték a vevőt terheli.

A választmány fenntartja magának azt a jogot, hogy az ajánlatok közül szabadon választhasson, esetleg azok egyikét sem fogadja el.

Részletes feltételek és az árú-raktár a tömeggondnoknál megtekinthető.

(47—1—1) **Dr. Ferlicska Kálmán,**
ügyvéd tömeggondnok lakik: Nyiregyházán.

Nyomatott Nyiregyházán Jóba Elek könyvnyomdájában.